

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Primam, & Secundam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Excommvnicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98587)

jur. in 6. Bald. in verb. Canonatus in margar. Farin. in sua pract. crimin. par. 1. tit. de delict. & penis q. 23. num. 26. & seq. & proinde ex supradictis videbatur dicendum præfatum religiosum non posse aspirare ad Prioratus, cum sit dignitas ad text. in cap. quamvis de verb. sign. & clem. & si principalis de rescrip.

5 Cæterum supradictis minime refragantibus, contrarium dixi, motus ex pluribus.

7 Tum primo, quia per sententiam iniungebatur abjuratio dumtaxat supradicto religioso, priuabantque illum administratione Sacramentorum, igitur non potest extendi ad inhabilitatem, argumento regula odia de reg. iur. in 6. maxime cum sententia sit stricti iuris, nec plus operetur, quam de necessitate ex ea inferatur, Bart. in l. Julianus num. 5. ff. de condit. indeb. Alex. conf. 18. & 164. num. 2. lib. 7. Dec. conf. 43. num. 4. per tex. in l. si Iudex ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iuris cum similibus, idem tradit Dec. in l. 1. num. 50. in fin. ff. de off. eius, ubi allegat tex. in l. si inter me ff. de except. rei iud. in fin. quod si sit iudicatum rem non esse meam, non per hoc videtur iudicatum, quod sit tua, quia stant simul ista, quod non sit mea, nec etiam tua, & sic datur medium, Caput q. in decis. 148. n. 5. par. 3.

7 Tum secundo, quia suspecti de hæresi, debent suspendi ab officio, & etiam à beneficio propter criminis immanitatem, donec se purgauerint purgatione vera, & recepta beneficia eis restituenda sunt, d. cap. inter. ubi Abb. col. 2. notat effectum purgationis purgatum, ut absoluitur, & restituantur beneficia, quia est tantum suspensio propter suspicionem hæresis, non priuatio, propter hæresim, iuxta cap. cum secundum, de hæret. in 6. & Rota in vna Gadicensis Canonatus coram Comitulo 20. Iunij 1587. ubi late probatur non potuisse Capitulum Cathedralis denegare possessionem Canonatus cuidam, qui ante viginti annos publicè penitentiatus abiurauerat de vehemēti ex sententia Inquisitorum hæreticæ priuitatis, nulli enim Canones inhabilitat ad beneficia illos, qui abiurauerunt de vehemēti, & fuerunt publicè penitentiati, arg. gloss. in cap. fin. de iure patronatus, immo cum constitutio canonica doceat, suspectos vehementer de hæresi, suspendendos esse usque ad congruam purgationem, & condignam satisfactionem, infertur ea peracta, habiles permanere: detecta enim innocentia per iuramentum cuius formam ponit Eimeric. in direct. inquisit. part. 3. in 5. mod. finiend. process. aboletur illa prior suspensio, Simanc. de catholic. institut. tit. 55. n. 3. Zanchin. de hæretic. cap. 20. num. 6.

8 Non obstant contraria, & quia omnibus respondetur per Rotam, ut patet in decis. collect. per Farinacium 52.

Finis tituli Praxis criminis hæresis.

PRAXIS EXCOMMUNICATIONIS.

RESOLVT. CDXXXIX.

An citatio personalis requiratur ad aliquem excommunicandum.

1 Citatio pro excommunicando aliquem, quomodo sit facienda.

2 Citatio fieri debet personaliter, assignatur ratio num. 3. limitatur num. 4. 5. 6. & 7.

8 Certius certior fieri non potest.

9 Ritus Cur. Archiep. Neap.

Itatio hæc non solum debet esse personalis, verum etiam facienda est coram personis idoneis ad testificandum per quas, si necesse fuerit, possit probari, cap. sacro de sent. excommunic.

2 Et quod fieri debeat personaliter citatio, nec sufficiat illam fieri ad domum eius, qui excommunicandus est voluerunt Inn. communiter receptus numer. 3. Panormit. numer. 14. Fel. num. 5. in cap. fin. de eo, qui mitt. in poss. & ita Fel. in cap. cum sit Romana num. 13. & 24. de appell. Soc. sen. in cap. nulli num. 15. de sentent. excommuni. Couarr. in cap. alma mater part. 1. §. 9. num. 4. versic. ab eadem radice de sentent. excommuni. in 6. Vgol. de censur. cap. 18. §. 1.

3 Cuius conclusionis ratio est, ne in re tam graui contingat innocentem puniri, & excommunicari, tum quia excommunicatio propter contumaciam, & inobedientiam fertur, an verò quis contumax sit, nec ne, nisi ipsemet personaliter admonetur, & citetur, cognosci non potest, id quod etiam docet Henriquez lib. 13. de excommunic. cap. 17. §. 3. & communis Doctorum consensus.

4 Limita nunc suprapositam conclusionem, & primò quando reus se abscondit, vel impedit quominus personaliter citetur, tunc enim satis est, ut ad domum ipsius excommunicandi citatio fiat, quem casum ponit Innoc. in cap. fin. num. 3. de eo, qui mitt. in poss. & facit tex. in c. 1. qui matr. accus. poss. Rot. dec. 11. de dolo, & contum. Couarr. in cap. alma mater part. 1. §. 9. n. 4. vers. primus passim constituitur, de sentent. excommuni. lib. 6. Hugol. de censur. tabul. 1. cap. 18. §. 1. num. 1. Henriq. lib. 13. de excommuni. cap. 17. §. 3. Existimo tamen ad hoc requiri, ut vel constet iudici, reum se abscondere, vel saltem habeantur indicia valde probabilia, quia non presumitur dolum, nisi probetur, arg. legis dolum, ff. de dolo, quod si reus domum non habeat, fieri debet admonitio in Ecclesia Cathedrali eius loci.

5 Limita secundò, cum de aliquo iterum excommunicatione innodando tractetur, eo quod malè absolutus erat, tunc enim sufficeret citatio ad domum facta, ex Innocent. in cap. fin. num. 3. de eo, qui mitt. in poss. Rot. decif. 7. de sentent. excommuni. in nou. & additio ad Panorm. in cap. sacro in lit. C. de sentent. excommuni. Couarr. ubi supra num. 4. vers. quartus casus Hugol. in d. §. 1. in fin. qui addit alios casus, in quibus non est necessaria citatio personalis, & admonitio, nimirum quando non in certam personam, sed generaliter fertur, quod fit vel ubi pro futuris culpis fertur, ut sunt omnes censuræ à lege late, lex enim semper admonet, ne quis prohibitum crimen committat, unde non est alia monitio necessaria, maxime quia is, qui contra facturus sit, ignoratur: vel ubi pro præteritis, & præsentibus culpis ab homine fertur, sed ignoratur quisnam in culpa sit, tunc enim admoneri quis in particulari non potest, sed generaliter solum admonitio fit, arg. cap. 2. de off. Ordin. unde solet Ecclesia excommunicationem in generali ferre in eum, qui rem Ecclesiæ furto abstulit, aut detentorem sciat, nisi detinens intra tantum tempus restituerit, aut detentorem patefecerit, arg. cap. 2. de off. Ordin. iuncto cap. ex parte P. de verb. sign. & notat Panormit. in cap. dilectus de excess. Præl. & in cap. qui cum fure num. 2. de furt.

6 Limita tertio, quando iam semel fuit citatus personaliter, tunc enim reliquæ citationes fieri possunt ad domum, & in ipso tribunali excommunicari poterit, ex Fel. in cap. cum sit Romana num. 14. de appell. Rot. decif. 399. in nou. Couarr. ubi supra num. 4. vers. secundus est Hugol. in dicto §. 1. in fine.

7 Limita quarto, quando aliqua citatio facta ad domum,

mun. peruenit ad noticiam ipsius citati, tunc enim relique citationes ad domum fieri possunt, ex Fel. in d. cap. cum sit Romana num. 15. Rot. decif. 402. in nou.

8 Conar. ubi supra verf. tertius casus Hugolin. cit. etenim certus, certior fieri non oportet cap. cum, qui de reg. iur. in 6.

In Curia tamen Archiepisc. Neap. observatur, quod citatus bis domi, possit excommunicari, & hoc virtutis eiusdem Curie 17.

RESOLVT. CCCCXXX.

Scriptura an requiratur in sententia excommunicationis.

1 Scriptura est de substantia in sententia excommunicationis: adducitur ratio num. 2. ampliatur conclusio n. 3. 4. & 5. limitatur num. 6. & 7.

1 **Q**uod sit necessaria, atque de substantia excommunicationis, probatur ex cap. 1. & ibi gloss. in verb. in scriptis, & Stephan. Costa num. 20. de sentent. excommunicat. lib. 6. Gab. d. 18. q. 2. artic. 2. conclus. 7. in fine S. Anton. 3. part. tit. 24. cap. 74. Angelica verb. excommunicatio. 2. num. 2. Pisanelia verb. excommunicatio 1. verf. quomodo debeat fieri, Tabiena verbo excommunicatio verfic. secundo queritur Nauar. in man. cap. 27. n. 11. Hugol. de censur. eccles. tab. 1. c. 21. & latius tradit DD. in d. cap. cum medicinalis in verbo in scriptis, & Gem. ibi num. 3. & Panorm. in cap. sacro nu. 3. verfic. secundo not. de sentent. excomm. & Maria. Soc. sen. in cap. perpendimus num. 68. verf. octaua, de sentent. excomm.

2 Ratio verò supraposita conclusionis cur requiratur, ut in scriptis, & descripta à iudice proferatur excommunicatio, non autem memoriter, est, ut hac via sententia excommunicationis dari possit, ut eam, si velit, superiori deferre, & se hoc onere leuare possit ex Maria. Socin. in cap. perpendimus num. 140. de sent. excomm. & Hugolin. d. cap. 21. num. 3.

3 Amplia principalem conclusionem procedere etiā quod à quocunque iudice excommunicatio ipsa proferretur, et euidenter patet in d. cap. 1. verf. quisquis, Bald. in decif. 190. Sayr. lib. 1. cap. 13. in thes. cal. conse.

4 Amplia secundo procedere siue excommunicatio feratur in certam personam siue in incertam, secundum tutiorem opinionem Io. Andr. Dominici, & Franchi in d. cap. 1. Maria. Socin. in cap. sacro de sentent. excomm. & in cap. perpendimus num. 141. eod. tit. Hugol. de censuris, tabula 8. cap. 21. §. 1. licet contrarium teneant ibi Io. Monach. Archid. & Lap. alleg. 73.

5 Amplia tertio procedere etiam in præcepto de aliquid faciendi sub pena excommunicationis, ita Nouissimus in sua praxi cap. 24. & ratio est, secundum eundem, quia non potest negari quin in tali præcepto non contineatur sententia excommunicationis, ut voluit etiam Sayrus in decif. 11. de sentent. excomm.

6 Nunc limita. ac intelligi procedere solum in sententia hominis, & excommunicationis maioris, ex Tabiena verb. excommunicatio 2. verf. secundo queritur, Socin. in d. cap. sacro num. 210. & in cap. perpendimus, num. 69. de sentent. excomm. & idem sentit Steph. Costa in repet. cap. cum medicinalis, nu. 37. de sent. excomm. lib. 6. secus enim in sententia lata à iure, seu per modum statuti, an lex, & statutum scripturam non requirant necess. ex Fel. in rubr. de consil. num. 3. & Gem. in d. cap. cum medicinalis nu. 7. §. fin. verf. & per præmissa. Immo etiam licet in sententia hominis requiratur scriptura, & aliter excommunicans peccet, lata tamē sine scriptura, & memoriter prolata, valida erit, ex gloss. in cap. cum medicinalis in verb. causam, de sentent. excomm. in 6. & Steph.

Costa in repet. in cap. cum medicinalis nu. 36. & 37. de sentent. excomm. lib. 6. & Io. Andr. in reg. nemo potest, de reg. iur. lib. 6. in Mercuria. ubi hoc notat, & colligitur ex d. cap. cum medicinalis in verb. relaxans. Et quod de excommunicatione in scriptis ferenda diximus, de suspensione, & interdicto etiam affirmare oportet, ut habetur in d. cap. cum medicinalis, verf. & hac eadem, & ibi gloss. in verb. observari, & ibi Gemin. num. 3. §. & hac & Steph. Costa num. 68. de sentent. excomm. lib. 6.

7 Limita secundo, ut non requiratur authentica scriptura, quia sufficit quomodolibet fuerit confecta. Innoc. in cap. 1. in verb. in scriptis, de sent. excomm. lib. 6. & ibidem Steph. Costa num. 25. & Marian. Soc. Sen. in cap. sacro num. 212. & in cap. perpendimus nu. 143. de sentent. excomm. quamvis melius sit, si authentica sit, & sigillo authentico sigillata, sicut non refert an ab ipso excommunicante, vel à notario publico, aut ab alio scribatur, ut Philipp. Franc. in d. cap. cum medicinalis, de sent. excomm. lib. 6. verf. tertio not. & Hug. ubi supra §. 1. num. 3. testantur.

RESOLVT. CCCCXXXI.

Episcopo excommunicato, an eius Vicarius possit exercere iurisdictionem.

1 Falsi species.

2 Episcopo excommunicato, non est excommunicatus Vicarius, probatur duobus modis num. 2. & 4. Contrarium est verius, num. 5. probatur & auctoritate, num. 6. & ratione num. 7. & 8.

9 Mortuo Episcopo, Vicarij iurisdictione extinguitur, & ad Capitulum transfertur.

10 Excommunicato Episcopo adiri debet Papa.

1 **Q**uidam Episcopus cum incidisset in censuras, præsertim excommunicationis, dubitabat an effectus præfata excommunicationis in eum lata, transisset etiam in eius Vicarium, petijt à me quid de iure sciret. Dubium mihi faciebat pro opinione negativa, quod cum excommunicatio sit maxima pena, & corripiantur 11. q. 3. cum nil aliud sit, nisi tradere hominem Satanae, cap. audi ead. caus. & questio, & excommunicatus dicitur possideri à diabolo, & eo vitur, atquam pecore suo, gloss. in cit. cap. audi, & citius moritur, cap. Episcopi 11. q. 3. & secundum Panormit. in rubr. de sentent. excomm. Angelus Custos non ita adiuvat illum sicut prius. Vnde cum ut dixi, sit maxima pena, & in poenibus non fiat extensio de persona ad personam, cap. statutum de elect. in 6. & cap. in odiosis de reg. iur. eod. lib. 1. cum quidam ff. de lib. & posthum. Propterea non est dicendum, excommunicationem latam contra Episcopum extendi contra eius Vicarium. Item pena non debet egredi eius auctorem, l. sancimus C. de poenis, & in eo, in quo quis delinquit, est puniendus, cap. ex parte de cler. & grot. Vnde secundum Capyc. decif. 138. suspitio Episcopi non tangit eius Vicarium.

2 Cæterum supradictis minimè refragantibus, contrarium consului, scilicet non posse præfatum Vicarium, durante excommunicatione sui Episcopi, vicariam iurisdictionem exercere, quæ opinio corroboratur auctoritate, & ratione.

3 Auctoritate enim probatur euidentissimè ex latè deductis communiter per DD. in cap. 1. & ibi gloss. in verb. filius de off. Vic. lib. 6. & Panormitan. in cap. licet undique num. 8. de officio iudic. deleg. Socin. in cap. sacris num. 277. de sentent. excommunicat. summa Ales. 2. part. lib. 7. tit. 9. q. 14. Hugol. de censur. eccl. tab. 2. cap. 11. §. 3. num. 8.

4 Ratione verò probatur, quia idem est utriusque confistorium,

5

6

7

istorum, eademque iurisdicção: unde à Vicario generali ad Episcopum appellari non potest, cap. 2. de consuetud. lib. 6. & ibi glos. in verb. officiali, Iaf. in l. more n. 18. ff. de iurisd. omni. iud.

- 8 Secunda ratio est, quia iurisdicção Vicarij est accessoria, & semper dependens à iurisdicção Episcopi, seu potius vna, eademque cum illa, quare sublata, & impedita per superuenientem excommunicationem Episcopi iurisdicção, ipsius similiter iurisdicção Vicarij sublata, & impedita erit, arg. reg. accessoriu de reg. iur. lib. 6. unde mortuo Episcopo, Vicarij iurisdicção extinguitur, & ad Capitulum transfertur, vt habetur in cap. vnicò de maior. & obed. lib. 6. & cap. si Episcopus, de supplend. neglig. Prælat. lib. 6. Excommunicato autem Episcopo, adiri debet Papa, vt prouideat de causis interim cognoscendis, vt notat gl. in cap. 1. in verb. ipsius de off. Vic. lib. 6. & summa Hastensis 2. p. lib. 7. tit. 9. q. 15.

RESOLVT. CDXXXXII.

Qua ætate quis excommunicari possit.

- 1 Facti species.
2 Minor duodecim annorum non potest excommunicari, adducuntur duæ rationes, n. 3. & 4.
3 Quæ ætas requiritur ad hoc vt masculus, & femina impubes dicantur.

1 **A** Quadam Curia Episcopali fuit emanata sententia excommunicationis contra nonnullos laicos renitentes deponere in eadem Curia, & cum inter præfatos adessent nonnulli minores duodecim annorum, fuit dubitatum an dicti minores, censentur comprehendi. Et respondi nequaquam comprehendi.

Mouebat primò, quod excommunicatio supponit culpam mortalem, quare neque pueri, neque infantes furiosi, & amentes, cum rationis vñ careant, excommunicari possunt, quod si à iudice excommunicentur, sententia vtpotè intolerabilem errorem continens, nulla erit: unde nullus horum clericum percutiens, excommunicationem incurrit cap. si quis suadente diabolo, 17. q. 4. vt docent glos. in c. 1. n. 2. eod. tit. Siluest. in verb. excommunic. 6. n. 2. Tabiena verb. excommunicatio 4. in princ. Hugol. de ecclesiast. censur. tab. 1. c. 17. §. 3. nu. 3. aut vllam aliam excommunicationem ab homine, vel à iure latam, ex Panorm. in cap. ab excommunicato num. 9. de rescript. & in cap. per tuas num. 11. de sentent. excommunicat. citans pro hoc c. Romana §. vniuersitatem, vbi etiam Gemin. de excomm. lib. 6. quod certum est, si non sint doli capaces, aut amentes à natiuitate. Hoc tamen, quod diximus, de excommunicatione sola intelligendum est: si enim vniuersitas interdicta, aut suspensa sit ab homine, vel à iure, etiam infantes, & amentes comprehenduntur, arg. cap. si sententia, cap. si ciuitas, c. fin. de sent. excomm. lib. 6. & c. non est vobis, de sponsal. & expressè tradit Hug. vbi supra nu. 4. cum hæc censura leuior sit excommunicatione maiori.

4 Secundo, quia impubes etiam doli capax, ac etiam si in excommunicationem iuris incidat, arg. cap. 1. & cap. final. & ibi gl. in verb. pueris de sentent. excomm. eo quod delictu nouit, arg. tot. tit. de delict. pueror. à iudice tamen propter contumaciam excommunicari nequit, quandoquidem nec vim verborum precepti iudicis, nec iudicium ordinem intelligere cõsetur, ideoque nec de iure citari ad defendendu se, aut ad agendum potest, arg. cap. fin. & ibi glos. in verbo si annus de iudic. lib. 6. & ibi Io. Andr. & colligitur ex l. fin. C. de falsa mon. de qua re susius tractat Soc. sen. in c. 1. n. 2. & in cap. nulli nu. 30. vers. octauo quæro de sent. excomm. quem sequutus est Hugolin. de eccles.

censur. tab. 1. c. 17. §. 3. in fin. Est autem impubes dicens filius dum est in ætate annorum 14. & filia in ætate 12. annorum, l. in omnibus in princ. ff. de vulg. sub. sit. & cap. si annum, & ibi glos. in verb. quantum decimum de iudic. lib. 6. & Summistæ in verb. impubes.

RESOLVT. CDXXXXIII.

An excommunicatus actum iurisdictionis exercens, contrahat irregularitatem.

- 1 Episcopus excommunicatus instituendo præsentatum ad beneficium, non contrahit irregularitatem, redditur ratio, num. 2.
3 Inferuntur nonnulla ad declarationem questionis.

Supponatur in facto pro huius questionis dilucidatione, quod quidam Episcopus dum in excommunicatione permanebat, instituit quendam præsentatum ad aliquod beneficium, quare dabitur an præfatus Episcopus contraxerat irregularitatem. Unde cõsultus, respondi negativè, scilicet irregularitatem nequaquam contraxisse. Ratio, quia instituere ad beneficia præsentatos, non est actus ordinis, sed iurisdictionis, & irregularitas tunc contrahitur, quando excommunicatus, ea quæ sunt ordinis exercet, ac actum ordinis deputatum agit, secundum Innoc. in cap. fin. n. 1. versic. in officio, & ibi Abb. num. 5. de excessib. Prælat. & idem Abb. in cap. 2. num. 10. de cleric. excomm. minist. Anchar. num. 2. Franch. num. 3. in cap. 1. §. caueant de sentent. excommunic. in 6. Siluest. verb. irregularitas num. 15. q. 13. Angel. eod. verbo §. 46. Nauarr. in manuali c. 27. n. 163. Maiol. de irregular. lib. 3. cap. 21. n. 5. Filiarc. lib. 4. cap. 13. Hugol. de censur. tab. 1. c. 14. §. 1. num. 1.

3 Quare si excommunicatus excommunicet, aut excommunicatum absoluat absque stola, & solemnitate, de qua in cap. à nobis de sent. excommunicat. & in c. cum aliquis 11. q. 3. Item si iudicasset, sententiam tulisset, visitasset, castigasset, præsentasset, elegisset, aut electum confirmasset, irregularis non est, ita Siluest. verb. interdictum 7. q. 4. Ledesma q. 24. art. 2. Enriq. in sum. lib. 14. c. 7. §. 1. Sayr. in thesauro castum cõscientiæ lib. 7. c. 9. n. 10.

RESOLVT. CDXXXXIV.

De excommunicato infordefcente in excommunicatione per annum.

- 1 Quid iuris de excommunicato infordefcente in excommunicatione per annum, constituitur conclusio, n. 1. afferitur ratio conclusionis, num. 3. Ampliatur n. 4. 5. 6. 7. & 8. limitatur n. 9. & 10.
11 Annus in hac materia debet esse completus.

Pro cuius materiæ dilucidatione, & vera intelligetia distinguendæ sunt nonnullæ iuris cõclusiones.
2 Prima sit conclusio. Excommunicatus, qui per annum perseuerauit in excommunicatione, habetur pro confesso, & conuicto de delicto principali, pro quo fuit citatus, & non compars excommunicatus, ita quod non est amplius audiendus, ex cap. rursus, & quicunque, 11. q. 3. Abb. Ripa, qui testatur de communi in c. 1. de iudic. & quod habeatur pro conuicto voluit glos. in cap. cum contumacia in verb. hæreticus, & ibi Franc. & Anchar. de hæret. lib. 6. & glos. in c. excommunicamus 1. §. qui autem, in verbo condemnentur, vbi Panorm. num. 7. de hæret. & Spec. in tit. de accus. sequitur, vers. porro secundum canones, & Hugolin. in d. c. rursus, & Panorm. in cap. 1. num. 24. de iudic. ait, ex eo quod cap. rursus, & cap. quicunque 11. q. 3. dicunt, quod nulla

nulla vox eorum in iudicijs penitus audiatur, aperte insinuat, quod super criminibus non sunt audiendi, quasi iuris interpretatione habeantur pro confessis, & in cap. veritatis, n. 27. ubi etiam refert Io. And. de do. lo. & contum. Soc. in c. per tuas nu. 30. de sentent. excomm. Nauarr. in manual. c. 27. n. 23. vers. decimo sexto, Couarr. in c. alma mater, i. p. §. 7. num. 10. vers. conventus de sent. excomm. lib. 6. Rebuff. in repet. in c. postulasti n. 247. de cler. excomm. ministr. Henriquez lib. 13. de excomm. c. 7. §. 5. Hugol. de censur. eccl. tab. 1. c. 14. §. 3. n. 4. & tab. 2. c. 24. §. 3.

- 3 Cuius conclusionis ratio est, quia ex quo iudicium subterfugit, praesumitur nocens, & confiteri, quae praesumptio augetur, & vehemens efficitur, ex eo, quod tantum temporis in excommunicatione perseverat, arg. cap. cum contumacia, & ibi gl. in verb. vehementem de haeret. in 6.

Amplia primò conclusionem principalem, ut talis sic perseverans in excommunicatione possit temporali puniri propter contemptum excommunicationis, Io. de Anania, & Fel. in cap. postulasti, de homic. Abb. in cap. grauem de poenit. Unde valet statutum Episcopii, quod perseverans in excommunicatione, quolibet mense soluat certam pecuniae quantitatem, Host. & communis in cap. ad aures de simonia, Fel. in cap. irrefragabili §. ceterum de off. ord. Immo potest Episcopus praecipere officialibus locorum, ut expellant excommunicatos. Franc. Marc. decis. 60. Couarr. in cap. alma mater de sent. excomm. in 6. in prima parte relectionis, §. 5. n. 5. & poterit praecipere iudicibus, ne excommunicatum recipiant, c. decernimus, eod. rit. in 6.

Amplia secundò, etiam in casu, ubi quis inobediens perseveravit per longum tempus in excommunicatione, & postea moriatur contritus, poterit, in poenā, non obstante poenitentia, & absolutione, sepeliri extra sacrum: exemplo D. Gregorij, qui Monachum proprietarium, licet poenitentem, mandauit, ad aliorum terrorem, sepeliri extra Ecclesiam, ut in cap. cum ad Monasterium, de statu monach. Idem de moriente in torneamentis habetur in cap. 1. de torneament. Idem in c. 2. de raptorib. idem tradit gl. in c. fin. dist. 77.

- 6 Amplia tertio, ut fiscus, & pars censcantur relevati ab onere probandi delictum, licet posset inquisitus alijs probationibus suam innocentiam demonstrare secundum Ripam, & Buttr. in d. cap. 1. de iudic. & Menoch. late in tract. de arbitr. centur. 6. casu 416. unde secundum Nouissimum in sua praxi cap. 31. fuit dictum in Curia Archiep. non fuisse necessariam quandam repetitionem testium factam ad instantiam excommunicati, qui perseveravit in excommunicatione per annum: siquidem repetitio testium fit ad probandam intentionem filci, ut clarum est, & fiscus est in probatis.

- 7 Amplia quarto in eo, qui per quatuor menses, vel per annum perseveraret in excommunicatione, ut non gaudeat clausula absolutionis ad effectum, Rebuff. in praet. benef. in declaratione nonae prouisionis, num. 10. lib. 10.

- 8 Amplia quinto etiam in eo, qui per annum perseverauerit in excommunicatione, quia possunt eius bona publicari, Ihermia de statutis, & consuetud. §. ad decus.

- 9 Limita nunc dupliciter, & primò, ut tunc incurrat excommunicatus praefatas penas, quando nominatim fuerit excommunicatus, & declaratus, iuxta tradita in gloss. in l. in civile C. de furtis. Ratio huius est, quia licet ipsa excommunicatio à iure imposita affligat, & inhabilitet quoad omnes suas potentias illum, qui in eā incidit absque aliqua declaratione, ut in cap. pastoralis in fin. de appellat. ubi trahit secum executionem, & in cap. cum non ab homine de sentent. excomm. Et sic respectu ipsius excommunicati, statim excommunicatio operatur, illum repellendo ab his, à quibus de iure prohibetur: ut habetur in simili in cap. fin. de

cohab. cleric. & mulier. & denunciatio, seu declaratio non addat vinculum aliquod excommunicationi, ut in d. cap. pastoralis §. verum, & DD. ibi, quia qui declarat, nihil addit. I. haeres palam §. si quid post, ff. de testam. Quoad Ecclesiam tamen, & alios denunciatio, seu declaratio illa videtur necessaria, maxime ad haereticis suspicionem cauendam, ut patet in cap. cum contumacia de haeret. in 6.

- 10 Limita secundò in eo, qui citatus ob iusta impedimenta comparere nequiverit, Hostien. Anan. & Doct. in c. excommunicamus 1. §. qui autem de haeret. Archid. Io. And. & Franch. in cap. cum contumacia de haeret. lib. 6. quos refert, ac sequitur Couarr. in c. alma mater i. p. §. 7. n. 11. de sent. excomm. lib. 6.

- 11 Est tamen notandum, quod huiusmodi annus debet esse completus, ut colligitur ex cap. cum contumacia haeret. lib. 6. ponderando dictionem *ex tunc*, quae lapsu terminum designat, iuxta ea, quae notat gloss. in c. cupientes §. ceterum in verb. ex tunc de elect. lib. 6. & clem. 1. in verb. ex tunc, de iurepatr. & l. 4. in fi. ff. de cond. & demonstr. & praeterea etiam requiritur, ut in ea per annum continuauerit, ut in simili dicit Bart. per illum tex. in l. fin. §. quoties in verb. anno continuo, ff. de public. & vectig. & vide Sayr. in thes. cas. conf. lib. 2. c. 11. n. 5. & 6.

RESOLVT. CDXXXV.

Officiales Principum turbam arcenses, & clericos percutientes, ab excommunicatione an excusentur.

- 1 Officiales Principum percutientes clericum, turbam arcenses, sunt excusatione digni, ita ut non possint, ex hoc excommunicari: probatur tribus medijs, de quibus n. 2. 3. & 5.

- 4 Adducitur ratio conclusionis.

- 1 Respondi quod si hoc fecerunt absque animo iniuriandi, non sunt excommunicati. Primo, quia canon dolosos tantum, & violentos tenet, gloss. in cap. si verò, primo, de sentent. excommunicat. & secundum Dium Thomam in addit. 3. part. quæst. 24. artic. 1. quem refert, & sequitur Sotus in 4. dist. 32. q. 2. art. 3. post conclus. 5. Alens. in summa part. 2. lib. 7. tit. 3. artic. 1. vers. 8. percutiens clericum non ex odio, vel inuidia, aut indignatione, non est excommunicatus, ut refert quoque decisum Franc. March. in decis. 612. part. 2.

- 3 Tum secundò, quia iuxta opinionem Sayr. lib. 3. thes. cas. conscient. cap. 2. num. 34. si quis non ex liberatione, sed ex subreptione, & subita passione forcium suum clericum leuiter percutit, quamuis sit turbatus, ut contingere solet in ludente cum clericis, maxime si prius à clerico secum ludente percussus sit, non erit excommunicatus.

- 4 Cuius conclusionis vera ratio est, quia in consuetudine calumniæ vicio caret, arg. l. quidquid ff. de regulis iuris.

- 5 Tum tertio, quia talis percussio non dicitur violenta, iuxta terminos cap. si quis suadente diabolo, & esto, quod esset manus violenta materialiter, si tamen non sit formaliter talis, utpote quia non intenditur violentia, seu iniuria, vel non intenditur, quod sit in clericum, nec talis in excommunicationem incidit, secundum Sayr. loc. citat. num. 35. Hartam. in conf. 29. num. 5. & sequent. Thoming. in conf. 91. num. 3. vol. 1.

RESOLVT. CCCCXXXVI.

Excommunicatus ob percussione clericis,
à quo absolueudus.

- 1 Excommunicatus ob percussione factam clerico, à quo sit absolueudus, distinguuntur due species percussione, de quibus num. 2. & 3.

Quamuis excommunicationis huius absolutio regulariter ad solum Summum Pontificem spectet, vt in cap. si quis suadente diabolo 17. q. 4. tamen in aliquibus casibus potest dicta absolutio ab Episcopo impendi: Quare distinguenda sunt tres species percussione.

- 2 Quaedam enim est leuis percussio, & hæc varijs modis à Doctoribus fuit intellecta, nam Host. in cap. peruenit de sent. excom. & ibi Panor. & in cap. cum illorum, eod. tit. leuis iniuria iudicanda est arbitrio boni viri, seu iudicis, idest Episcopi, ex circumstantijs personarum, locorum, temporum ac ex modo percussione, & lationis: si enim clerico solemniter ministranti in altari, quis leuiter manus iniecerit, non erit iniuria leuis, quæ alias leuis esset, sicut è contra, quædam est leuis illata puero, vel in dorso, aut manu, vel baculo, aut in occulto, quæ non esset leuis illata seni, vel in facie, pugno, aut ense, vel in publico. Et cõmuniter percussio, quæ fit à magistro, Prælato, patre, domino, in discipulum, clericum, filium aut seruum, leuis censetur.

Item secundum Nauar. in manual. cap. 27. num. 91. quem refert Philarcus lib. 3. de off. Sacerdotis cap. 33. notab. 4. leuis percussio est illa, quæ fit pugno, idest palma, baculo, vel lapide, & vbi nullum membrum absconditur, aut dens euellitur, nec multum sanguinis emittitur.

Et Astenfis par. 2. lib. 7. tit. 13. art. 4. q. 2. ac Siluest. in verb. absolutio 4. in princ. dicunt, leuem esse illam, quando quis leuiter malo animo manum ponit super clericum, vel accipiat eum per vestes, vel habenas, aut eum trahat de quo per Host. in thes. cas. cõf. lib. 3. cap. 18. sub num. 5. & prax. Archiep. cap. 28. sub num. 21.

Tandem ex eodem Nau. loc. cit. num. 92. iudicatur leuis percussio, etiam si fit facta in publico, nisi in se fuerit notabilis, & generet aliquod magnum scandalum, & Card. conf. 42. concludit, percussione duorum clericorum, qui in itinere pugnis, & pedibus ad inuicem se se percusserunt, fuisse leues à quibus posset absolueri Episcopus.

- 3 Quædam est ænornis, & hæc ex multis iudicatur, secundum Sayr. lib. 3. d. cap. 28. num. 6. Primò ex magnitudine facti. Secundò ex persona læsa. Tertiò ex persona lædente. Quartò ex scandalo. Quintò ex irreuerentia. Sextò ex loco. Septimò ex loco vulneris. Octauo de facti notorietate, quæ omnia tunc demum inducunt grauem percussione, quando percussio est in se notabilis, & scandalum magnum pariat.

Vnde secundum Nouissimum d. cap. 28. num. 7. in Curia Archiep. Neap. fuit iudicata grauis percussio facta cum baculo quinque, vel sex vicibus, licet non adfuerit sugillatio carnis, vel vultus.

Item fuit iudicata grauis percussio facta in personam Confessarij cuiusdam mulieris agonizantis, cuius guttur quidam laicus fortiter manibus comprimebat ita vt si ab alio non fuisset impeditus, ipsu suffocasset, ratione personæ dicti Confessarij, qui vltra integritatem vitæ erat superior in suo Monasterio insigni, ratione scandali, quod fuit magnum in ciuitate, nam dictus Confessarius accesserat ad domum dictæ mulieris pro commendatione animæ, & percussor, qui erat consanguineus mulieris, prætendebat, mulierem consilio Confessarij fecisse quoddam legatum pium in

preiudicium consanguineorum: locus etiam percussus erat in consideratione iuxta l. vulneris ff. de iniur. est enim percussio gutturis nimis periculosa.

Item fuit iudicata grauis percussio duorum clericorum, qui ad inuicem pugnis se percusserunt, sine sanguinis effusione, vel sugillatione carnis, coram sanctissimo Sacramento, quod Illustris. & Reuerendiss. Cardinalis Gesualdus Archiepiscopus deferebat per Ciuitatem in publica processione repositionis sanctissimi Sacramenti in Ecclesia Cathedrali Neap. in qua fuerat habita oratio quadraginta horarum, & fuerunt grauiter puniti.

RESOLVT. CCCCXXXVII.

Excommunicatio an suspendatur per appellationem.

- 1 Appellatio non suspendit excommunicationem, amplia num. 2. 3. & 5. limita num. 6. & 7.
4 Plus est aliquid explicare facto, quam verbo.

Constituenda est regula pro huius quæstionis dilucidatione, quod appellatio non suspendit excommunicationem, cap. cum contingat, & ibi Panor. num. 2. de off. deleg. & cap. per tuas, & ibi gl. in verb. in quibus casibus, & ibi Panor. n. 3. de sent. excom. & in cap. solet, & ibi gl. in verb. errorem, & cap. venerabilibus §. sed si ex causa de sent. excom. lib. 6. & gl. in cap. presentis, in verb. ad cautelam de sent. excom. lib. 6. Franc. & communiter DD. in cap. si à iudice n. 3. de appell. lib. 6. Soc. in cap. sacro, n. 51. de sent. excom. Nauar. in manual. cap. 27. num. 4. casu 3. vbi citat pro hac re cap. ad presentiam, & ibi gl. in verb. contra appellationem de appellat. & in cap. 27. n. 273. Couar. in cap. alma mater 1. p. §. 7. num. 5. & §. 10. nu. 4. Henric. lib. 13. de excom. cap. 16. §. 2. Hugol. tab. 1. de cõf. eccl. cap. 13. §. 18. nu. 8. Ratio est, quia non est homo, qui ligat, sed Deus, cap. nemo 11. q. 3. Cappel. Thol. vbi assignat duas alias rationes decil. 298.

2 Amplia primò hanc regulam procedere non solum in expressa appellatione, sed etiam si intendens appellare se supposuit protectioni superioris ante latam excommunicationem, quo casu perinde est ac si antea appellasset, ex quo de mente constat, vt habetur in cap. ad audientiam, de appell. & hoc tenuit Host. Io. And. in cap. 1. de appell. lib. 6. quos refert, ac sequitur Soc. in cap. sacro num. 52. vers. si intendens appellare de sent. excom. & summa Astenfis lib. 7. tit. 8. casu 11.

3 Amplia secundo procedere etiam in eo, qui iter arripuit ad Papam, cap. cum olim de dolo, & contum. & cap. dilecti filij 2. & ibi gl. in verb. facto prouocare, & Panorm. num. 5. de appell. quia itineris arreptio ad superiorem, habet vim appellationis, cum plus sit ali-

4 quid explicare facto, quam verbo, vt pluribus docet gl. in d. cap. dilecti filij 2. vbi supra.

5 Amplia tertio tam in appellatione iudiciali, quam extra iudiciali, ex cap. dilecti filij, & ibi Panorm. nu. 2. de appell. & cap. penult. de relig. domib. num. 2. & idem Panor. in cap. considerauimus num. 1. de elect.

RESOLVT. CCCCXXXVIII.

De causa vt excommunicatio ferri possit.

- 1 Excommunicationis gladius est valde salutaris, & magna circumspectione exercendus.
2 Excommunicatio ob peccatum mortale proprium contumacia ferri debet. Amplia num. 3.

Quamuis excommunicationis gladius neruus sit ecclesiasticæ disciplinæ, ac ad continendos in officio populos valde salutaris: sobrie tamē, magna quæ circum-

circumspectio est exercendus, cum experientia doceat, si temere, aut leuibus ex rebus incutiat, magis contemni, quam formidari, & perniciem potius parere, quam salutem, Conc. Trid. p. 3. in prin. de reform. sess. 25. c. multi in princ. 2. q. 1. c. corripiantur, & ibi gl. in verb. maior 24. q. 3. c. dilecto §. & quoniam de sent. excom. in 6.

2 Vnde causa, vt rem paucis absoluiam, ob quam excommunicatio ferri potest, & debet, est peccatum mortale proprium graue contumacia, & inobedientia, quo quis Ecclesiae obedire recusat Henriquez lib. 13. de excom. c. 17. §. 3. Nauar. in manual. c. 27. n. 9. Conar. in c. alma mater 1. par. §. 9. n. 4. Hugol. de eccl. censur. tab. 1. cap. 17. §. 7. & cap. 18. §. 3. Panor. in cap. quaf fronte n. 7. de appell. & in cap. significauit n. 1. & 4. de offic. ordin. & cap. cum non ab homine n. 25. de indic. & in cap. cum sit Romana, n. 33. & in cap. fraternitati num. 1. de cler. excom. ministran. & in rub. num. 1. de sent. excom. & in cap. officij n. 1. eod. tit. & in cap. ex parte num. 3. de verb. signif.

3 Vterius ob solam contumaciam, siue a iure, siue ab homine excommunicationem ferri posse, & debere, inde probatur, quod excommunicatus statim, atque a contumacia dilcedit, & Ecclesia parere paratus est, a quacumque excommunicatione iuris, vel hominis incurfa, Ecclesia eum absoluit etiam post mortem, vbi id opus fuerit, vt habetur, in cap. ex literis, de const. & cap. a nobis 2. & cap. sacris de sent. excom. & DD. ibi, & vide Sayr. in thes. cas. confcient. lib. 1. c. 13. n. 7.

RESOLVT. CDXLIX.

An laicus percussus Monachum sit absoluentus ab Episcopo, an vero a Superiore percussi.

- 1 Laicus percussus Monachum, quod sit absoluentus a superiore percussi probatur tribus medijs, de quibus num. 2. 3. & 4.
- 4 Contrarium fuit decisum.
- 5 Respondetur contrarijs.

1 V Idebatur prima facie dicendum, praefatum laicum absoluentum esse a Superiore illius monasterij, in quo Monachus percussus manebat. Et hoc ex pluribus.

2 Tum primo, quia illius iurisdicatio censetur offensa, & consequenter offendentes efficiuntur subditi illius, arg. tex. in l. nullum C. de testib. late Bartol. in l. a dno Pio §. 1. ff. de re iudicat. Afflict. dec. 234. de Franch. dec. 147. Trinis. dec. 8. par. 8. par. 3. & Ann. conf. 107. vol. 2.

3 Tum secundo, quia per tex. in cap. monachi de sentent. excomm. Monachi se ad inuicem percussiones, absolui debent ab eorum Superiore.

4 Tum tertio, quia per tex. in c. cum illorum, eod. tit. si regularis verberet regularem eiusdem monasterij absoluitur a suo Praelato, vt dixi: si vero percusserit regularem alterius monasterij, absoluetur per Praelatum proprium, & per Praelatum eius, qui passus est iniuriam, Sayr. in thes. cas. confc. lib. 3. cap. 28. n. 11.

Ceterum praefatis minime refragantibus, contrarium indicauit Cur. Archiep. Neap. s. praefatam absolutionem ad Ordinarium laici spectare, non autem ad Superiorem Monachi percussi: & de decisione mirandum quidem non est siquidem corrobatur per textum in c. quoniam de vita, & honest. clericor. vbi clerici communiter viuunt, & sub vno tecto dormientes, ab Episcopo absolui possunt: his accedat tex. in c. religioso de sent. excomm. vbi regularis percussus clericum saecularem, absolui debet ab eius Episcopo: facit etiam tex. in c. de monialib. eod. tit. vbi moniales se ad inuicem percussiones, absolui debent ad Episcopum.

6 Non obstant contraria, quia procedunt, ac loquuntur

tur vbi percussio contingit inter regulares, non autem quando vnus ipsorum esset laicus, & ita videntur procedere omnes textus supra allegati.

Finis tituli Praxis excommunicationis.

PRAXIS SVSPENSIONIS.

RESOLVT. CDL.

Suspensio a Pontificalibus quid importet.

- 1 Vis suspensionis a Pontificalibus declaratur num. 2.
- 3 Suspensio a Pontificalibus non prohibet exercitium iurisdictionis Episcopalis.

Via in nonnullis locis Sac. Concil. Trident. fit mentio de suspensione a Pontificalibus, propterea congruum mihi visum fuit hic primo loco quater quid importet suspensio a Pontificalibus. Cui quaestio respondeo, quod haec censura proprie, & directe

prohibet actum apparatus Pontificalis, scilicet insignia Pontificalia, vt vsum Baculi, Mitrae, Pallij, etiam in illis, quibus pallium competit. Sic igitur suspensio, quamuis Missam priuatam celebrare non prohibetur, aut alia facere sine ornamentis Pontificalibus, quae ei ratione sacerdotalis officij competunt, vt baptizare, poenitentias dare, & similia: Missae tamen sacrum cum Mitra, & Baculo celebrare non potest; immo vero consecutiuè etiam suspensio haec omnem actum ordinis Pontificalis prohibet, cum actus ordinis Episcopalis non debent, nec soleant sine ipsius insignibus Pontificalibus exerceri: quia de causa, gl. in extrauag. fuscipit regimini, in verb. a Pontificalibus, de elect. docet, suspensionem a Pontificalibus, prohiberi etiam ab his, quae sunt sibi alias vt Pontifici permittita, & a dependentibus ab eis, puta ab Ordinum celebratione, frontis chrisimatione, Basilicarum, seu virginum consecratione, & similibus: quod si quis actus sit, qui sine istis insignibus soleat exerceri, ille non est prohibitus.

3 Vnde notandum, hanc suspensionem non prohibere exercitium iurisdictionis Episcopalis, vt expresse docent Host. & Io. And. in c. cum medicinalis, de sent. excom. lib. 6. quos refert, & sequitur Panor. in c. cum dilectus n. 20. de consuetud. Tabiena, verbo suspensio, n. 4. vers. tertio, Siluester verb. suspensio. q. 5. Hugol. de censur. eccl. tab. 4. c. 6. §. 6. n. 5. & alij fere omnes. Ratio est, quia iurisdicatio nullo modo pertinet ad apparatus Pontificalem, vt notant DD. in c. transmissam de elect. & in c. aqua de consecr. eccl. vel altar.

RESOLVT. CDLI.

An suspensus ab ingressu ecclesiae, extra eam celebrans contrahat irregularitatem.

- 1 Suspensus ab ingressu Ecclesiae, etiam a celebratione diuinorum in ea suspensus est.
- 2 Suspensus ab ingressu ecclesiae, celebrare extra eam potest, nec erit irregularis.

S Vppono pro huius quaestione dilucidatione hanc suspensionem prohibere omne solemne exercitium cuiusvis ordinis intra ecclesiam, vt habetur expresse in c. is cui de sent. excomm. lib. 6. & facit transgressore irregularem, vt ibidem exprimitur, summa Pisanelia in verb. suspensus, Nauarr. in manual. c. 25. n. 75. vers. duodecimo,